

rijksuniversiteit
groningen

Van Droom tot Dreiging: Onderzoek naar Kwaadaardige Creativiteit en Groepsdynamieken

Sylke Klomp

Master thesis – Work, Organizational and Personnel Psychology

S3818195
Juni 2024
Vakgroep Psychologie
Rijksuniversiteit Groningen
Thesebegeleider: Eric Rietzschel

Abstract

Creativiteit en innovatie worden vaak gezien als bronnen van positieve verandering binnen organisaties. Echter, er bestaat ook een duistere kant van creativiteit, waaronder kwaadaardige creativiteit, waarbij creatieve ideeën worden ingezet met de intentie om schade toe te brengen. Deze studie richt zich op de dynamieken van kwaadaardige creativiteit binnen organisaties en onderzoekt de rol van groepslidmaatschap op de perceptie van kwaadaardig creatief gedrag. Het onderzoek ($N=135$) maakt gebruik van een 2×2 factorieel design om de effecten van ingroup en outgroup-lidmaatschap van zowel de dader als het slachtoffer te evalueren. De bevindingen tonen aan dat de perceptie van kwaadaardig creatief gedrag niet significant verschilt op basis van groepslidmaatschap. Echter, exploratieve analyses laten zien dat emotionele intelligentie een positieve relatie heeft met de perceptie op kwaadaardig creatief gedrag, terwijl Dark Triad persoonlijkheidskenmerken (narcisme, machiavellisme en psychopathie) een negatieve relatie laten zien met de perceptie van kwaadaardig gedrag en een positieve relatie met creativiteit. Verder onderzoek naar de ontvangende kant van kwaadaardige creativiteit is nodig om effectieve interventies te ontwikkelen en de schadelijke impact binnen organisaties te minimaliseren.

Trefwoorden: Kwaadaardige creativiteit, groepsdynamiek, Dark Triad, emotionele intelligentie

Van Droom tot Dreiging: Onderzoek naar Kwaadaardige Creativiteit en Groepsdynamieken

Creativiteit wordt gedefinieerd als het vermogen om originele en bruikbare ideeën te genereren door bestaande concepten op nieuwe en verrassende manieren te combineren (Amabile, 1983). Deze omschrijving legt de nadruk op zowel originaliteit als bruikbaarheid, twee essentiële componenten die een idee creatief kunnen maken. Innovatie refereert aan het proces waarin deze ideeën worden omgezet in praktische resultaten zoals producten, diensten of processen (West & Farr, 1990). Innovatie betreft dus de implementatie van nieuwe ideeën om waarde te creëren. Het belang van creativiteit en innovatie voor het oplossen van complexe problemen in de organisatiecontext wordt steeds meer erkend (Sun et al., 2023). Het aanmoedigen van creativiteit op verschillende niveaus, waarbij medewerkers worden gestimuleerd om nieuwe ideeën te verkennen, te implementeren en uiteindelijk innovatie te bevorderen staat daarbij centraal. Toch rijst de vraag of alle vormen van creativiteit moeten worden bevorderd en gewaardeerd.

Creativiteit en innovatie worden in onze samenleving namelijk beschouwd als positieve concepten (Cromptley, 2010). McLaren (1993) beargumenteerde dat creativiteit veelal wordt toegepast voor negatieve doeleinden, maar dat dit niet erkend wordt vanwege het positieve beeld wat men van creativiteit heeft. Het gebrek aan erkenning van deze negatieve kant van creativiteit is een mogelijke verklaring waarom dit aspect in organisatorische context weinig onderzocht is (James, Clark & Cropanzano, 1999). Het begrijpen van de negatieve kant van creativiteit binnen organisaties is essentieel om diens potentiële schadelijke gevolgen te kunnen voorkomen.

Kwaadaardige creativiteit

In organisatorische contexten worden er verschillende vormen van ‘negatieve creativiteit’ gesignaleerd. Zo kan het stelen van de werkgever of het vinden van manieren om

zwaar of onaangenaam werk uit de weg te gaan beschouwd worden als vormen van negatieve creativiteit (James et al., 1999). Deze creatieve acties zijn immers voordelig voor de bedenker en hebben negatieve gevolgen voor de organisatie. Bovengenoemde creatieve acties zijn voornamelijk bedoeld om de bedenker in een gunstige positie te stellen. De bedenker heeft geen bewuste intentie om het bedrijf kwaad te doen; dit kan een onbedoeld neveneffect zijn. Wanneer creatieve ideeën bewust worden gebruikt om anderen schade toe te brengen, spreekt men van kwaadaardige creativiteit (Cropley et al., 2008). Kwaadaardige creativiteit is een onderdeel van het bredere concept negatieve creativiteit waarbij de intentie om schade toe te brengen centraal staat. Zoals beargumenteerd door Hunter et al. (2021) is het onderzoeken van kwaadaardige creativiteit van belang, omdat meer inzicht in dit onderwerp handvaten biedt om de schadelijke gevolgen hiervan te voorkomen.

Een noemenswaardige hoeveelheid studies hebben destructieve vormen van kwaadaardige creativiteit zoals misdaad (Cropley & Cropley, 2011; Gamman & Raein, 2010), deceptie (Walczyk et al., 2008) en met name terrorisme (Cropley, Kaufman, & Cropley, 2008; Gill, 2017; Gill et al., 2013; Ligon, Sporer, & Derrick, 2017) onderzocht. Deze studies hebben aangetoond dat creativiteit kan worden ingezet voor schadelijke doeleinden en hebben belangrijke vooruitgangen geboekt in het begrijpen van de motieven en methoden achter kwaadaardige creativiteit. Zo zijn een aantal factoren die in verband worden gebracht met kwaadaardige creativiteit.

Een belangrijke factor in de studie van kwaadaardige creativiteit is de “Dark Triad”, een term die verwijst naar drie persoonlijkheidskenmerken: narcisme, machiavellisme en psychopathie. Narcisme houdt in dat iemand een groot gevoel van eigenbelang heeft en behoefte aan bewondering voor zichzelf. Machiavellisme legt de nadruk op manipulatieve neigingen om anderen te gebruiken voor eigen gewin. Psychopathie wordt gekenmerkt door het gebrek aan empathisch vermogen, impulsieve neigingen en antisociaal gedrag. Onderzoek

heeft aangetoond dat deze eigenschappen kunnen leiden tot kwaadaardige creativiteit (Gao et al., 2022). Mensen die hoog scoren op de Dark Triad zijn niet alleen geneigd tot destructief gedrag, maar ook creatiever in het bedenken van schadelijke acties.

Aanvullend onderzoek van Perchtold-Stephan et al. (2022) benadrukt dat sociale uitsluiting kan leiden tot versterkt antisociaal gedrag, waaronder kwaadaardige creativiteit. De studie toont aan dat individuen die sociaal buitengesloten worden meer geneigd zijn om schadelijke en destructieve ideeën te ontwikkelen en te promoten. Het onderzoek suggereert dat gevoelens van uitsluiting en wraak onderliggende redenen kunnen zijn om kwaadaardig creatief gedrag te vertonen.

Wang et al. (2024) toonden aan dat justice sensitivity, oftewel gevoeligheid voor onrechtvaardigheid, ook een belangrijke rol speelt bij kwaadaardige creativiteit. Daarnaast verklaarden zowel trait anger (woede als eigenschap) als state anger (situatie-gebonden woede) de relatie tussen justice sensitivity en kwaadaardige creativiteit. Mensen die gevoeliger zijn voor onrechtvaardigheid ervaren vaker woede, wat leidt tot een hogere neiging tot kwaadaardige creativiteit. Dit effect was met name aanwezig wanneer mensen een lagere mate van emotieregulatie vertoonden.

Ondanks de groei in erkenning en begrip van kwaadaardige creativiteit blijven sommige vraagstukken binnen dit onderwerp onbeantwoord. De veelal onderzochte destructieve vormen van kwaadaardige creativiteit zoals misdaad en terrorisme zijn immers uitzonderlijke gevallen. In analogie met positieve creativiteit is het waarschijnlijk dat er in het dagelijks leven veel vaker subtielere vormen van kwaadaardige creativiteit voorkomen. Onderzoek naar kwaadaardige creativiteit in een bredere context zoals de organisatie is daarom relevant om de minder ingrijpende maar eveneens schadelijke gevolgen hiervan te voorkomen.

Studies hebben aangetoond dat kwaadaardig gedrag op de werkvloer zoals pesten en sabotage kan worden voorspeld op basis van bekende gedragsindicatoren (Matthiesen & Einarsen, 2010). Pesten en sabotage zijn uitingen van kwaadaardige creativiteit die, hoewel schadelijk, vaak herkenbare patronen volgen en daardoor beheersbaar zijn. Zo komt dit gedrag vaker voor bij individuen met een hogere mate van woede en onrechtvaardigheidsgevoel (Hauge et al., 2010). Daarentegen zijn andere vormen van kwaadaardige creativiteit moeilijk te voorspellen vanwege vernieuwende aard die dit soort ideeën creatief maakt (Cropley et al., 2010). Wanneer het ontstaan van dergelijke ideeën onvoorspelbaar en dus onontkoombaar blijkt, is het zaak om te voorkomen dat er schade ontstaat. Kwaadaardige creativiteit betreft immers het ontstaan van een idee, waarbij implementatie van dit idee nodig is om daadwerkelijk schade toe te brengen (Harris & Reiter-Palmon, 2015). De implementatie van een kwaadaardig idee noemt men kwaadaardige innovatie. Volgens Hunter et al. (2021) bestaat er een subtiele relatie tussen kwaadaardige creativiteit en kwaadaardige innovatie. Het overgrote deel van kwaadaardig creatieve ideeën wordt namelijk niet geïmplementeerd. (Mumford et al., 2009).

Ontvangende kant creativiteit

Door inzicht te verkrijgen in het proces waarin kwaadaardige creativiteit leidt tot innovatie kunnen aangrijpingspunten geïdentificeerd worden die dit proces kunnen verhinderen. In het kader van positieve creativiteit is het gebrek aan implementatie van creatieve ideeën juist een obstakel (Hunter & Cushenberry, 2017). Implementatie van creatieve ideeën omvat vaak een sociaal proces. Innovatie kan plaatsvinden nadat het idee door anderen is erkend en positief is ontvangen; het is afhankelijk van hoe het wordt erkend en gewaardeerd door anderen (Zhou et al., 2019).

Een aantal factoren worden in de literatuur aangedragen die de kans van erkenning, steun en uiteindelijk implementatie vergroten.

Zo kan de inhoud van het idee, de nieuwigheid en bruikbaarheid, de kans van slagen beïnvloeden. Ideeën die sterk afwijken van bestaande normen kunnen bijvoorbeeld als radicaal worden gezien en daardoor worden afgewezen, ongeacht hun positieve of negatieve intentie (Baer, 2012). Ook contextuele factoren lijken een rol te spelen. Zhou et al. (2019) benadrukt dat een ondersteunende cultuur binnen een organisatie die openheid, het nemen van risico's en het faciliteren van middelen bevordert, essentieel is voor de effectieve implementatie van creativiteit. Hunter et al. (2021) benoemen dat kwaadaardige creatieve ideeën meer kans van slagen hebben in contexten waar er een onderdrukkende cultuur heerst die normen voor ethisch gedrag ondermijnt, zoals in organisaties waar weinig toezicht heerst. Ook benoemt deze studie dat in organisaties waarbij openheid wordt gepromoot kwaadaardige ideeën juist mindere kans van slagen hebben.

Tot slot spelen intra en interpersoonlijke factoren een rol. Een intrapersonlijke factor die zowel voor positieve innovatie (Baer, 2012) als voor kwaadaardige innovatie (Hunter et al., 2021) wordt aangedragen is intrinsieke motivatie. Personen met een hogere mate van intrinsieke motivatie lijken beter in staat om hun creatieve ideeën tot implementatie te brengen, ongeacht de intentie. Als interpersoonlijke factoren wordt iemands vermogen om een groot netwerk te benutten aangedragen (Baer, 2012). In zowel de context van positieve (Zhou et al., 2019) als kwaadaardige (Hunter et al., 2021) creatieve ideeën wordt benoemd dat sociale dynamieken van belang zijn voor de slagingskans van implementatie.

Groepsdynamieken

Door deze groepsdynamieken te onderzoeken kunnen organisaties niet alleen zorgen voor de succesvolle implementatie van positieve creatieve ideeën, maar mogelijk ook voorkomen dat kwaadaardige creatieve ideeën de implementatiefase bereiken en schade veroorzaken. Adarves-Yorno et al. (2008) beschrijven dat creativiteit vastzit in sociale structuren en dat groepslidmaatschap steun van creatieve ideeën beïnvloedt. De studie van

Adarves-Yorno et al. (2008) toont aan dat waarnemers producten of ideeën van hun eigen groep (ingroup) als creatiever beschouwen dan die van andere groepen (outgroup). Dit effect was onafhankelijk van andere factoren zoals de kwaliteit van het idee. Dit fenomeen kan beschreven worden als ingroup bias.

Ingroup bias verwijst naar de neiging van individuen om leden van de eigen groep positiever te beoordelen dan leden van andere groepen. Balliet et al. (2014) tonen aan dat ingroup-favoritisme wijdverspreid is en zich manifesteert in zowel beoordelingen als gedrag ten gunste van de eigen groep. Daarnaast ondersteunt onderzoek van Everett et al. (2015) dit door aan te tonen dat individuen sterk de neiging hebben om de ingroup te bevoordelen, zelfs in situaties waar de groepsindeling arbitrair is.

De sociale identiteitstheorie biedt meer inzicht in deze vorm van bias door te benadrukken dat de perceptie van creativiteit niet alleen afhankelijk is van de eigenschappen van een idee of product, maar ook van de sociale context waarin het wordt beoordeeld (Tajfel & Turner, 1986). Volgens deze theorie omvat het zelfbeeld van een individu zowel persoonlijke identiteit als sociale identiteiten, die verwijzen naar de groepen waar men zich toe rekent. Wanneer het gevoel van sociale identiteit sterk aanwezig is, beïnvloeden de waarden en normen van de groep de evaluatie van creatieve ideeën. Dit kan leiden tot een voorkeur voor ideeën van de eigen groep ten opzichte van ideeën van andere groepen. Individuen die zich sterk identificeren met een groep, interpreteren en handelen vaak op een manier die consistent is met de waarden en normen van die groep.

Nguyen et al. (2023) onderzochten hoe groepslidmaatschap en sociale identiteiten bijdragen aan het vertonen van kwaadaardig creatief gedrag. Ze ontdekten dat parochiaal altruïsme, waarbij mensen bereid zijn persoonlijke offers te brengen ten gunste van hun eigen groep, een belangrijke drijfveer is achter dit gedrag. Individuen zijn meer geneigd kwaadaardige ideeën te ontwikkelen en te ondersteunen wanneer deze bijdragen aan hun

eigen groep, zelfs als dit schadelijk is voor personen buiten de groep. Nguyen et al. (2023) tonen aan dat groepslidmaatschap en groepsloyaliteit cruciale factoren zijn in de perceptie en uitvoering van creatief schadelijke ideeën.

Empirisch onderzoek naar de rol van groepsdynamieken in de erkenning en waardering van kwaadaardig creatief gedrag ontbreekt tot op heden. Inzicht in de potentiële rol van groepsdynamieken op de beoordeling en steun van kwaadaardig creatieve ideeën kan leiden tot betere herkenning en uiteindelijk preventie van de schadelijke gevolgen hiervan.

Wanneer kwaadaardige creativiteit afkomstig is van de eigen groep, kunnen individuen geneigd zijn deze ideeën minder snel af te wijzen en zelfs te rechtvaardigen op basis van gedeelde normen en waarden. Dit kan betekenen dat kwaadaardige creatieve ideeën die bijdragen aan de belangen van de ingroup, ondanks hun schadelijke aard, als meer legitiem of acceptabel worden beschouwd (Nguyen et al., 2023). De sociale identiteitstheorie suggereert dat individuen binnen een groep ideeën zullen ondersteunen die hun groepsidentiteit versterken. (Tajfel & Turner, 1986). Dit brengt in het kader van kwaadaardige creativiteit de volgende hypothese te weeg:

H1a: *Kwaadaardig creatief gedrag wordt minder streng beoordeeld wanneer het wordt uitgevoerd door een ingroup-lid dan wanneer het wordt uitgevoerd door een outgroup-lid.*

In aanvulling op de inzichten van de sociale identiteitstheorie met betrekking tot de invloed van groepslidmaatschap op de perceptie van creativiteit, dient ook het Black Sheep Effect (Marques & Páez, 1994) te worden beschreven in de context van groepsdynamiek. Dit fenomeen is tegenstrijdig aan de eerder besproken dynamiek. In plaats van dat ingroup-leden neigen naar het rechtvaardigen van kwaadaardige creativiteit binnen de eigen groep, vertonen zij eerder een neiging tot streng beoordelen van groepsleden die afwijken van de heersende

norm (Marques & Páez, 1994). Met andere woorden, wanneer een lid van de ingroup kwaadaardig creatief gedrag vertoont, kan deze persoon doorgaans strenger worden beoordeeld dan wanneer hetzelfde gedrag wordt vertoond door een lid van de outgroup.

Tang et al. (2023) bevestigen deze theorie door aan te tonen dat overtredingen begaan door ingroup-leden strenger worden beoordeeld dan overtredingen van outgroup leden. Dit effect was met name aanwezig wanneer de overtreding fundamentele gedragsregels schendt die binnen de groep als essentieel worden beschouwd voor het behouden van sociale orde en cohesie (Tang et al., 2023).

Bown en Abrams (2003) beschrijven het Black Sheep Effect in de organisatorische setting. Het gedrag wat ingroup-normen uitdaagt wordt sneller afgekeurd bij ingroup-leden dan bij outgroup-leden. Dit onderzoek stelt dat dit gunstig is voor het behouden van een positieve sociale identiteit binnen de groep. Redenerend vanuit het Black Sheep Effect kan dus de omgekeerde hypothese worden opgesteld:

H1b: *Kwaadaardig creatief gedrag wordt strenger beoordeeld wanneer het wordt uitgevoerd door een ingroup-lid dan wanneer het wordt uitgevoerd door een outgroup-lid.*

Hoe een kwaadaardig creatief idee wordt ontvangen en beoordeeld door anderen is niet alleen afhankelijk van hoe de potentiële dader wordt gezien, maar ook hoe over het slachtoffer wordt gedacht. Voelt de beoordelaar van het idee bijvoorbeeld veel empathie voor het slachtoffer, dan is deze minder geneigd het idee te steunen. Hoe de beoordelaar over het slachtoffer denkt lijkt ook beïnvloed te worden door groepsdynamieken. Onderzoek door Cikara et al. (2011) heeft aangetoond dat individuen minder empathie voelen en meer leedvermaak ervaren wanneer het slachtoffer een outgroup-lid is. Ook Gutsell en Inzlicht (2012) bevestigen dat beoordelaars minder empathie opbrengen voor outgroup-leden. Dit

onderzoek toont aan dat groepslidmaatschappen een significante invloed hebben op emotionele reacties van mensen, waarbij outgroup-leden minder vaak empathie ontvangen dan ingroup-leden. Gutsell en Inzlicht (2012) gebruikten neuro-imaging om te laten zien dat de hersenactiviteit die geassocieerd wordt met empathie minder sterk is wanneer men naar outgroup-leden kijkt die pijn ervaren.

De studies laten zien dat we vermoedelijk minder empathie hebben voor een slachtoffer van kwaadaardige gedrag als diegene deel is van de outgroup. Omgekeerd tonen Stürmer et al. (2005) aan dat beoordelaars meer empathie en medeleven voelen voor slachtoffers uit de ingroup versus de outgroup, vooral in situaties van lijden of tegenslag. Het onderzoek benadrukt dat ingroup-favoritisme een belangrijke rol speelt bij het beschermen en bevoordelen van ingroup-leden. Op basis van deze theorie kan de volgende hypothese naar voren worden gedragen:

H2: *Kwaadaardig creatief gedrag wordt strenger beoordeeld wanneer het slachtoffer een ingroup-lid is dan wanneer het slachtoffer een outgroup-lid is.*

Naast de aard van het idee, de context en inter-en intrapersoonlijke factoren is nog één factor onbesproken gelaten die invloed heeft op hoe creatieve ideeën worden erkend en gewaardeerd. Ook de kenmerken van de waarnemer zijn van belang voor hoe het creatieve idee wordt beoordeeld. Het is aannemelijk dat als de waarnemer zelf karaktereigenschappen bezit die diegene vatbaar maken voor het vertonen van kwaadaardig gedrag, dat deze persoon kwaadaardig creatieve ideeën van anderen ook positiever waardeert. Het onderzoek van Gao et al. (2022) toonde aan dat personen met karaktereigenschappen die passen bij de Dark Triad een hogere neiging hebben tot het vertonen van kwaadaardig creatief gedrag.

Wang et al. (2024) toonden aan dat mensen met lagere niveaus van emotieregulatie meer kwaadaardig creatief gedrag vertoonden door het vertonen van hogere niveaus van woede. Mensen die goed weten hun emoties te reguleren en negatieve impulsen weten te beheersen, kunnen voorkomen dat kwaadaardige creatieve ideeën tot uiting komen (Wang et al., 2024). Om de bovengenoemde redenen wordt in dit onderzoek gebruikt gemaakt van exploratieve analyse om de graad van de Dark Triad en emotionele intelligentie, waaronder emotionele regulatie valt te meten, om te bekijken of deze eigenschappen invloed hebben op de perceptie van kwaadaardig gedrag.

Daarnaast zal creativiteit exploratief worden gemeten. Hoewel creativiteit van belang is voor het concept van kwaadaardige creativiteit, ligt de focus van het onderzoek op de perceptie van kwaadaardigheid. Het is immers deze perceptie die bepaalt of we het gedrag willen bevorderen of beperken. Door deze aanvullende factoren in het onderzoek op te nemen, hopen we een completer beeld te krijgen van de groepsdynamieken rondom kwaadaardige creativiteit binnen organisaties.

Methode

Deelnemers

Om de hypothesen te toetsen, werden participanten met werkervaring gerekruteerd voor deelname aan het onderzoek naar groepsdynamieken op de werkvloer. Participanten werden geworven via een gedeelde link op verschillende sociale media zoals Facebook en LinkedIn. De gegevens werden vervolgens verzameld met behulp van het online surveyplatform Qualtrics. Bij gebrek aan toestemming werden de gegevens van de betreffende deelnemers uit de dataset verwijderd. De initiële steekproefgrootte bedroeg $N=163$. Na eliminatie van onvolledige vragenlijsten en non-respons bleven $N=135$ respondenten over voor analyse, waarvan 32.6% man en 65.8% vrouw, 1.4% van de

respondenten gaf aan het niet verder te specificeren. De meerderheid van de respondenten (73.9%) gaf aan WO of gelijkwaardig als opleidingsniveau te hebben.

Design en procedure

Dit onderzoek volgde een 2x2 factorieel design, waarbij deelnemers willekeurig werden toegewezen aan verschillende condities gebaseerd op hun relatie tot de dader en het slachtoffer van een kwaadaardige creatieve actie. De deelnemer vulden eerst een informed consent pagina in om toestemming te geven voor het gebruik van hun gegevens voor onderzoeksdoeleinden. Vervolgens beantwoordden zij enkele demografische vragen, zoals geslacht, leeftijd en opleidingsniveau.

Hierna kregen de deelnemers een online-vignet voorgelegd waarin de relaties binnen het vignet werden gemanipuleerd, resulterend in vier verschillende scenario's: ingroup -dader met ingroup-slachtoffer, outgroup-dader met outgroup-slachtoffer, ingroup-dader met outgroup-slachtoffer, ingroup-slachtoffer met outgroup-dader. De vignetten werden zelf ontworpen met inachtneming van de organisatorische context en de voorwaarden voor kwaadaardig creatief gedrag. Deze voorwaarden waren dat de actie verassend en origineel moest zijn, manipuleren of het uithalen van streken betrof, en als doel had om andere schade aan te richten (Cropley, 2010). In ieder vignet werd een situatie beschreven waarin een werknemer een kwaadaardige creatieve actie uitvoert om zijn eigen kansen op promotie te vergoten. Het scenario beschreef hoe een collega vertrouwelijke informatie stal op een innovatieve manier en verspreidde om de reputatie van een rivaal te schaden en zo zelf de promotie te krijgen.

Deelnemers moesten stellingen beoordelen die betrekking hadden op kwaadaardigheid en creativiteit van de beschreven actie. Hierop volgend vulden de deelnemers schalen in met stellingen over hun persoonlijkheidskenmerken, zoals emotionele intelligentie en de Dark

Triad eigenschappen. Na afloop van de survey hadden de deelnemers de mogelijkheid om opmerkingen achter te laten of vragen te stellen over het onderzoek.

Onafhankelijke variabelen

Groepslidmaatschap van de dader

In het huidige onderzoek is groepslidmaatschap van de dader gemanipuleerd door de relatie van de deelnemer met de dader in het vignet te beschrijven. De deelnemer wordt gevraagd zich een voorstelling te maken van wie deze persoon is in het specifieke vignet. In de ingroup-dader-conditie, werd de deelnemers gevraagd zich voor te stellen dat zij al geruime tijd met deze persoon hebben samengewerkt. In de outgroup-dader-conditie werd de deelnemers gevraagd zich voor te stellen dat deze persoon in het vignet bekend is, maar geen directe collega.

Groepslidmaatschap van het slachtoffer

De manipulatie van het onafhankelijke variabele groepslidmaatschap van het slachtoffer werd op dezelfde manier uitgevoerd als die van de dader. De deelnemer werd gevraagd zich een voorstelling te maken van wie deze persoon is in het specifieke vignet. In de ingroup-slachtoffer conditie werd de deelnemer gevraagd zich voor te stellen dat zij al een geruime tijd met deze persoon hebben samengewerkt. In de outgroup-slachtoffer scenario werd de deelnemer gevraagd zich voor te stellen dat deze persoon in het vignet bekend is, maar geen directe collega.

Afhankelijke variabelen

Kwaadaardig gedrag

Om de mate van kwaadaardigheid waarmee de deelnemers het vignet beoordelen te meten, werden ze verzocht om 14 stellingen te beoordelen, gebaseerd op de Malevolent Creativity Behavior Scale (Hao et al., 2016), een veelgebruikt instrument om kwaadaardige creativiteit te meten. De MCBS bevat stellingen die aspecten zoals het schaden van anderen,

liegen en het uithalen van streken beoordelen. Een voorbeeldstelling die het construct meet is bijvoorbeeld: “Ik vind dat Paul met opzet schade aanricht”. De interne consistentie van deze schaal is $\alpha = .73$.

Creativiteit

Daarnaast is het van belang te meten of de participanten het getoonde gedrag in het vignet als creatief beschouwen. De 11 stellingen die dit construct meten, zijn geïnspireerd door de Creative Product Semantic Scale van Besemer en O’Quinn (1987). De schaal is gebaseerd op drie dimensies van creativiteit namelijk: Novelty, Resolution en Elaboration. Een voorbeeldstelling vanuit deze vragenlijst gaat als volgt: “Ik vind de actie van Paul origineel” of “Ik vind de actie van Paul nuttig” De schaal had een interne consistentie van $\alpha = .70$.

Dark Triad eigenschappen

De Dark Triad eigenschappen van de participanten zijn beoordeeld met de Nederlandse versie van de Dirty Dozen, oorspronkelijk ontwikkeld door Jonason en Webster (2010) en vertaald door Barelds (2016). Deze korte vragenlijst meet de eigenschappen Machiavellisme, Psychopathie en Narcisme door middel van 12 stellingen over het eigen gedrag. Een voorbeeldstelling uit de Dirty Dozen is “Ik heb wel eens bedrogen of gelogen om mijn zin te krijgen” Deze stellingen konden worden beantwoord met een 5-punts Likertschaal (1= “helemaal mee oneens”, 5= “helemaal mee eens”). De interne consistentie van deze schaal is $\alpha = .74$.

Emotionele intelligentie

De emotionele intelligentie van de participanten is gemeten met The Brief Emotional Intelligence Scale (BEIS-10) van Davies et al. (2010) gebruikt. Deze vragenlijst bestaat uit vijf factoren: gebruik van emoties, herkennen van de eigen emoties, regulatie van eigen emoties, emoties van anderen en regulatie van andermans emoties. Elke factor bevat twee

items. Stellingen uit de BEIS-10 gaan als volgt: "Ik herken mijn emoties makkelijk op het moment dat ik ze ervaar" en "Ik help andere mensen zich beter te voelen wanneer ze zich slecht voelen". Deze stellingen konden worden beantwoord met een 5-punts Likertschaal (1= "helemaal mee oneens", 5= "helemaal mee eens"). De interne consistentie van deze schaal is $\alpha = .62$.

Manipulatiecheck

Om te bepalen of de manipulaties effectief waren en de participanten voldoende beïnvloed werden tijdens het invullen van de survey, zijn vier manipulatiechecks uitgevoerd. Deze controles zijn ontworpen om ervoor te zorgen dat de deelnemers bewust nadachten over hun relatie tot de beschreven rollen in de scenario's. Er zijn vier vignetten met elk een andere rolverdeling, wat resulteerde in vier verschillende checks. Deelnemers werden geïnstrueerd om de volgende vragen te beantwoorden: "Beschouwt u Mark als uw directe collega? en "Beschouwt u Paul als uw directe collega?" Deze vragen konden beantwoord worden met "ja" of "nee". Door deze vragen te stellen, werd vastgesteld of de deelnemers de manipulaties zoals bedoeld hadden geïnterpreteerd en of ze de rollen van Mark en Paul als directe collega's hadden beschouwd, afhankelijk van de conditie waaraan ze waren toegewezen.

Resultaten

Beschrijvende Statistieken

De correlaties tussen de afhankelijke variabelen zijn weergegeven in Tabel 2. Waargenomen creativiteit was niet significant gecorreleerd met de perceptie van kwaadaardig gedrag ($r = -.10, p = 0.244$). Emotionele intelligentie had een significante positieve correlatie met de perceptie van kwaadaardig gedrag ($r = .22, p = 0.009$). Daarnaast was er een significante negatieve correlatie tussen de Dirty Dozen scores en kwaadaardig gedrag ($r = -.23, p = 0.008$), wat suggereert dat hogere scores op de Dirty Dozen geassocieerd zijn met lagere perceptie van kwaadaardig gedrag.

In verband met de negatieve relatie van de Dirty Dozen zijn de sub-schalen Narcisme, Machiavellisme en Psychopathie verder onderzocht, deze correlaties staan in Tabel 2.

Narcisme vertoonde een zwakke negatieve correlatie met de perceptie kwaadaardig gedrag ($r = -.15, p = 0.074$) en een significante positieve relatie met creativiteit ($r = .23, p = 0.009$).

Psychopathie vertoonde een zwakke negatieve correlatie met de perceptie van kwaadaardig gedrag ($r = -.17, p = 0.045$) en een significante positieve correlatie met creativiteit ($r = .19, p = 0.028$). Machiavellisme vertoonde een zwakke negatieve correlatie met kwaadaardig gedrag ($r = -.17, p = 0.043$) en een significante positieve correlatie met creativiteit ($r = .24, p = 0.005$).

Manipulatie Check

Om te verifiëren of de manipulatie van de rol (dader of slachtoffer) en groepslidmaatschap (ingroup of outgroup) effectief was, werd een chi-kwadraattoets uitgevoerd. De resultaten toonden aan dat de verwachte geobserveerde frequenties significant van elkaar verschilden $\chi^2 (3, N = 135) = 45.861, p < .001$, maar inspectie van de frequenties liet zien dat de manipulatie toch niet goed gewerkt heeft. De frequenties en percentages van de deelnemers die het beoogde antwoord gaven voor elke vignetgroep zijn weergegeven in tabel 3. De resultaten geven aan dat de manipulatie alleen in Vignet 1 (ingroup-dader vs. ingroup-slachtoffer) een hoog percentage correcte antwoorden liet zien (91.4%). In de andere vignetten was de manipulatie niet effectief.

Hypothesetoetsing

Een 2x2 ANOVA werd uitgevoerd om de effecten van het groepslidmaatschap van de dader en het slachtoffer op kwaadaardig gedrag te onderzoeken. Voorafgaand aan de analyse zijn de assumpties van normaliteit, homogeniteit van varianties en onafhankelijke observaties gecontroleerd; aan deze assumpties werd voldaan. De resultaten van deze analyse zijn weergegeven in Tabel 4. Er werd geen significant hoofdeffect gevonden voor het groepslidmaatschap van het slachtoffer, $F(1, 131) = 1.62, p = 0.206$, wat aangeeft dat de

perceptie van kwaadaardig gedrag niet significant verschilde tussen ingroup- en outgroup slachtoffers.

Er werd ook geen significant hoofdeffect gevonden voor het groepslidmaatschap van de dader, $F(1,131) = 0.41, p = 0.522$ wat suggereert dat de perceptie van kwaadaardig gedrag niet significant verschilde tussen ingroup-en outgroup-daders. Bovendien werd er geen significant interactie-effect gevonden tussen het groepslidmaatschap van de dader en het slachtoffer, $F(1,131) = 0.75, p = 0.389$, wat impliceert dat het effect van het groepslidmaatschap van het slachtoffer op de perceptie van kwaadaardig gedrag niet afhankelijk was van de dader.

Een tweede 2x2 ANOVA werd uitgevoerd om de effecten van dezelfde condities op creativiteit te onderzoeken. De resultaten zijn weergegeven in tabel 5. Er werd geen significant hoofdeffect gevonden voor het groepslidmaatschap van het slachtoffer, $F(1,131) = 3.30, p = 0.072$, Er werd ook geen significant hoofdeffect gevonden voor het groepslidmaatschap van de dader, $F(1, 131) = 0.65, p = 0.420$, noch voor de interactie tussen het groepslidmaatschap van de dader en het slachtoffer, $F(1, 131) = 1.90, p = 0.171$.

Discussie

Het doel van dit onderzoek was om inzicht te krijgen in de factoren die van invloed zijn op hoe kwaadaardige creativiteit wordt beoordeeld door waarnemers. Onderzocht werd of kwaadaardig gedrag strenger werd beoordeeld door waarnemers wanneer de dader zich in de ingroup of outgroup bevindt. Ten tweede werd onderzocht of het groepslidmaatschap van het slachtoffer uitmaakt voor hoe het kwaadaardige gedrag wordt beoordeeld. Ten slotte zijn exploratieve analyses uitgevoerd om de beoordeling van creativiteit te meten, evenals de persoonlijkheidskenmerken van de Dark Triad en de emotionele intelligentie van de deelnemers.

Uit de resultaten bleek dat het groepslidmaatschap van de dader niet uitmaakt voor hoe streng het kwaadaardig gedrag wordt beoordeeld door waarnemers. Op het gebied van kwaadaardige creativiteit zijn geen vergelijkbare studies beschikbaar, maar vergelijking is wel mogelijk met andere vormen van kwaadaardig gedrag. Zo toonden Sommers en Ellsworth (2000) in strafrechtelijke context aan dat grensoverschrijdend gedrag van een outgroup dader strenger wordt beoordeeld dan bij een ingroup dader.

Ook het groepslidmaatschap van het slachtoffer toonde geen verschillen voor strengheid van beoordeling van het kwaadaardig creatief gedrag. Eveneens zijn er geen vergelijkbare studies bekend. Wel vond Gordijn et al. (2001) dat onrechtmatig gedrag jegens een slachtoffer meer woede oproep bij de waarnemer wanneer het slachtoffer zich in de ingroup bevond versus de outgroup.

Een mogelijke verklaring voor de tegenstrijdigheid tussen de gevonden resultaten en beschikbare literatuur is dat de manipulaties in de vignetten niet effectief genoeg waren om de deelnemers volledig mee te nemen in de beschreven scenario's. De manipulatiechecks toonden aan dat er geen significant verschil was in hoe de deelnemers het groepslidmaatschap ervaarden. Deelnemers zagen zowel de dader als het slachtoffer als ingroup-leden, ongeacht de conditie waarin ze werden geplaatst. Dit betekent dat de deelnemers niet voldoende onderscheid maakten tussen ingroup en outgroup, wat cruciaal was voor de hypothesetoetsing.

Exploratieve Analyse

Exploratieve analyse liet zien dat emotionele intelligentie positief gecorreleerd was met de perceptie van kwaadaardig gedrag, wat suggereert dat individuen met een hogere emotionele intelligentie beter in staat zijn kwaadaardige intenties achter creatief gedrag te herkennen. Deze bevindingen worden verder ondersteund door Gaspar et al. (2021), waaruit blijkt dat individuen met een hoge emotionele intelligentie bedrog en misleiding beter kunnen identificeren, wat een essentieel onderdeel is van kwaadaardige creativiteit.

De Dark Triad persoonlijkheidskenmerken (narcisme, machiavellisme en psychopathie) bleken een negatieve correlatie te hebben met de perceptie van kwaadaardig gedrag, maar een positieve correlatie met creativiteit. Dit impliceert dat mensen die hoog scoren op de Dark Triad persoonlijkheidstrekken niet alleen geneigd zijn kwaadaardig creatief gedrag te vertonen (Gao et al., 2022), maar het gedrag ook als minder kwaadaardig beschouwen. Deze waarneming kan leiden tot ethisch vervagen, waarbij morele grenzen minder duidelijk worden, wat resulteert in onethisch gedrag. Onderzoek van Dill et al. (2022) ondersteunt dit door aan te tonen dat individuen met hoge scores op machiavellisme en psychopathie significant meer geneigd zijn tot ethisch vervagen en dus onethisch gedrag. Dit suggereert dat individuen met deze persoonlijkheidskenmerken kwaadaardig gedrag niet alleen tolereren, maar ook als minder ernstig beoordelen.

In de studie waren de creativiteitsscores lager dan in andere onderzoeken die de Creative Product Semantic Scale hebben toegepast. Deze schaal is ontworpen om producten te beoordelen op creativiteit (Besemer & O'Quinn, 1986). Een mogelijke verklaring voor de lage creativiteitsscores is dat het meetinstrument minder geschikt is voor gedragsbeoordelingen. Daarnaast wordt creativiteit vaak afgewezen wanneer deze afwijkt van de norm. Ongebruikelijke of immorele creatieve ideeën worden mogelijk lager beoordeeld, zelfs als ze origineel zijn (Zhou et al., 2019). Een aangepaste versie van de Malevolent Creativity Behavior Scale (Hao et al., 2016) zou een beter meetinstrument kunnen vormen om creatief kwaadaardig gedrag van andere mensen te meten.

Daarnaast werd er een sterke positieve relatie gevonden tussen de sub-schalen narcisme en machiavellisme met de beoordeling van creativiteit. Psychopathie had een minder sterke relatie met creativiteit, wat mogelijk komt door de lage betrouwbaarheid van de Dirty Dozen schaal psychopathie ($\alpha = 0.42$). Onderzoek door Lebeda, Figura en Karwowski (2021) bevestigt dat zowel machiavellisme als narcisme significante positieve relaties hebben met

creativiteit. Hoewel deze studie zich voornamelijk richten op zelfbeoordelingen van creativiteit, kan worden verondersteld dat mensen met hoge scores op de Dark Triad zoals machiavellisme en narcisme, ook andermans creatieve gedrag als hoger beoordelen.

Implicaties

Hoewel het onderzoek naar groepsdynamieken en de perceptie van kwaadaardig creativiteit geen significante resultaten opleverde, is het van belang om dit verder te onderzoeken. Door de mislukte manipulatie in de scenario's is er geen ruimte geweest om de hypothesen op een juiste manier te toetsen. Ondanks dit obstakel blijft het onderzoeken van groepsdynamieken in relatie tot kwaadaardig creatief gedrag van grote waarde, vooral gezien de hoeveelheid groepswork en teamverbanden binnen de organisatorische setting. Hoewel de hypothesen van de huidige studie niet zijn bevestigd, biedt dit onderzoek belangrijke inzichten die organisaties kunnen helpen bij het tegengaan van nadelige effecten van kwaadaardige creativiteit.

Eén van de belangrijkste implicatie van het huidige onderzoek is dat individuele verschillen, zoals emotionele intelligentie en Dark Triad persoonlijkheidskenmerken een rol spelen in de beoordeling van kwaadaardige creativiteit. Dit suggereert dat organisaties naast groepsdynamieken ook rekening moeten houden met de individuele eigenschappen van werknemers. Interventies gericht op het verhogen van emotionele intelligentie en het identificeren van Dark Triad persoonlijkheidskenmerken kunnen effectief zijn in het mitigeren van kwaadaardige creativiteit. De hoge correlatie van emotionele intelligentie met de perceptie op kwaadaardig gedrag impliceert dat deze individuen dit soort destructieve gedrag beter kunnen herkennen en signaleren. Dit kan een belangrijke kwaliteit zijn voor leidinggevende om nadelige effecten op de werkvloer tegen te gaan. Zo kunnen trainingen in thema's van emotionele intelligentie van nut zijn voor leidinggevende of managers binnen een organisatie. Daarnaast blijkt uit de huidige studie dat de risicofactoren van de Dark Triad

narcisme en machiavellisme zijn. Door deze persoonlijkheidstrekken te meten en te signaleren doormiddel van persoonlijkheidstesten kunnen organisaties selectief omgaan met de inzet van hun werknemers.

Beperkingen en Vervolgonderzoek

Het huidige onderzoek kende enkele beperkingen die de resultaten mogelijk hebben beïnvloed. Met als meest fundamentele beperking de ineffectieve manipulatie in de vignetten. De deelnemers slaagde er niet in om de rollen van Mark als slachtoffer en Paul als dader correct te onderscheiden als ingroup-leden of outgroup-leden. De resultaten van de manipulatiechecks toonden aan dat de manipulaties niet voldoende werden opgemerkt, wat de verwachte verschillen in perceptie niet mogelijk maakte. Het analyseren van hetzelfde vignet met een verschillend groepslidmaatschap kan een effectieve manier zijn om groepen te vergelijken. In het onderzoek van Cikara et al. (2011) werden er ook scenario's voorgelegd waarin de rollen van ingroup-en outgroup-leden duidelijk en expliciet werden gemanipuleerd. Daarnaast waren de vignetten korter en waren er minder details dan in de vignetten van de huidige studie. Dit kan duiden op dat de details voor ruis zorgen. Cikara et al. (2011) toonden aan dat er significante verschillen waren in empathische reacties tussen ingroup-leden en outgroup-leden. De studie toont aan dat het een effectieve manier kan zijn om verschillen tussen groepen te onderzoeken kan zijn mits je de manipulatie goed en secuur uitvoert met aandacht voor de rollen, duidelijkheid en het mitigeren van ruis binnen het vignet.

Door deelnemers in de survey de mogelijkheid te bieden om opmerkingen of vragen te stellen, ontvingen we waardevolle feedback. Meerdere participanten gaven aan dat het moeilijk was om de inhoud van het vignet en de persoon die het kwaadaardig creatieve gedrag vertoonde te onthouden. De survey bood geen optie om terug te gaan naar eerdere vragen, omdat het essentieel was om de initiële reacties van de deelnemers te meten. De kans op inconsistente en oneerlijke antwoorden wordt vergroot door participanten de mogelijkheid te

bieden om hun antwoorden te herzien. Echter, bij deze studie waarbij een vignet wordt gebruikt met veel informatie is het van belang dat de participanten goed de inhoud voor de geest hebben om zinvolle reacties te genereren. Het is aan te raden om in vervolgonderzoek waarbij vignetten worden gebruikt, ervoor te zorgen dat de inhoud van het vignet constant in beeld blijft, zodat deelnemers niet heen en weer hoeven te scrollen.

De sub-schaal van psychopathie van de Dirty Dozen had een lage interne consistentie ($\alpha = .42$). Met enkel drie items die het construct meten en zonder dat een specifiek item de betrouwbaarheid beïnvloedde, kan de lage betrouwbaarheid van psychopathie mogelijk worden toegeschreven aan de kleine steekproefgrootte van de huidige studie ($N=135$). Dit zou de nauwkeurigheid van de bevindingen met betrekking tot de relatie tussen psychopathie en kwaadaardige creativiteit hebben kunnen beperken. Er is daarom behoefte aan verder onderzoek naar deze relatie, waar gebruikt wordt gemaakt van een uitgebreider meetinstrument voor psychopathie.

Toekomstig onderzoek zou zich moeten richten op de ontvangende kant van creativiteit, zowel positief als negatief, inclusief kwaadaardige creativiteit. Terwijl er groeiende aandacht is voor hoe creatieve ideeën geselecteerd en geïmplementeerd worden, is het essentieel om te overwegen of deze benadering moet gelden voor alle vormen van creativiteit. Het is cruciaal om te begrijpen hoe kwaadaardige ideeën ontstaan, worden ontvangen en kunnen worden voorkomen, vooral binnen organisaties waar ze aanzienlijke schade kunnen veroorzaken. Dit vervolgonderzoek kan bijdragen aan de kennis over de ontvangende kant van creativiteit, waarbij het belangrijk is om te identificeren welke processen gestimuleerd moeten worden en welke juist moeten worden tegengehouden.

Daarnaast is het van belang longitudinaal onderzoek te verrichten om de dynamiek van kwaadaardig creativiteit over de tijd heen beter te begrijpen. Het onderzoeken van het ontstaan van kwaadaardige creativiteit en hoe het zich ontwikkelt en manifesteert binnen

organisaties kan inzichten opleveren voor het ontwikkelen van nuttige interventies. Het kan helpen bij het analyseren van patronen en aanleidingen die leiden tot kwaadaardig creatief gedrag. Het longitudinaal onderzoek van Amabile et al. (2002) naar de impact van tijdsdruk op creativiteit is een goed voorbeeld. Hun studie toonde aan dat hoge tijdsdruk creativiteit ondermijnt, wat suggereert dat destructieve omgevingen creatieve uitingen negatief kunnen beïnvloeden. Door dergelijke patronen over tijd te analyseren, kunnen organisaties beter voorbereid zijn om kwaadaardig creatief gedrag te identificeren en te mitigeren.

Conclusie

De hypothesen konden in dit onderzoek niet worden bevestigd wat kan worden toegeschreven aan de ineffectieve manipulatie. De verwachte effecten van groepslidmaatschap op de perceptie van kwaadaardige creativiteit werden niet ondersteund. Desondanks biedt de huidige studie waardevolle inzichten in de rol van individuele verschillen, zoals emotionele intelligentie en Dark Triad persoonlijkheidskenmerken. Individuen met hogere scores op de Dark Triad beoordelen kwaadaardig creatief gedrag als minder ernstig, terwijl mensen met een hoge score op emotionele intelligentie dit gedrag strenger beoordelen. Verder onderzoek naar de ontvangende kant van kwaadaardige creativiteit is noodzakelijk om organisaties in staat te stellen effectieve interventies te ontwikkelen en te voorkomen dat deze destructieve ideeën in daden worden omgezet.

Referenties

- Adarves-Yorno, I., Haslam, S. A., & Postmes, T. (2008). And now for something completely different? The impact of group membership on perceptions of creativity. *Social Influence*, 3(4), 248–266. <https://doi.org/10.1080/15534510802341124>
- Amabile, T. M. (1983). The social psychology of creativity: A componential conceptualization. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45(2), 357-376. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.45.2.357>
- Amabile, T. M., Mueller, J. S., Simpson, W. B., Hadley, C. N., Kramer, S. J., & Fleming, L. (2002). Time Pressure and Creativity in Organizations: A Longitudinal field study. *Harvard Business School Working Paper, No. 02-073*.
- Baer, M. (2012). Putting Creativity to Work: The Implementation of Creative Ideas in Organizations. *Academy of Management Journal*, 55(5), 1102–1119. <https://doi.org/10.5465/amj.2009.0470>
- Balliet, D., Wu, J., & De Dreu, C. K. W. (2014). Ingroup favoritism in cooperation: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 140(6), 1556–1581. <https://doi.org/10.1037/a0037737>
- Barelds, D. P. H. (2016). De Dirty Dozen: Een korte Nederlandse vragenlijst voor de Dark Triad. *Nederlands Tijdschrift voor de Psychologie*, 71(4), 1-10.
- Besemer, S. P., & O'Quinn, K. (1987). Creative product analysis: Testing a model by developing a judging instrument. In S. G. Isaksen (Ed.), *Frontiers of creativity research: Beyond the basics* (pp. 341-357).

- Bown, N. J., & Abrams, D. (2003). Despicability in the Workplace: Effects of Behavioral Deviance and Unlikeability on the Evaluation of In-Group and Out-Group Members. *Journal of Applied Social Psychology*, 33(11), 2413–2426. <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.2003.tb01892.x>
- Cikara, M., Bruneau, E. G., & Saxe, R. R. (2011). Us and Them: Intergroup Failures of Empathy. *Current Directions in Psychological Science*, 20(3), 149–153. <https://doi.org/10.1177/0963721411408713>
- Cropley, D. H., Kaufman, J. C., & Cropley, A. J. (2008). Malevolent creativity: A functional model of creativity in terrorism and crime. *Creativity Research Journal*, 20(2), 105–115. <https://doi.org/10.1080/10400410802059424>
- Cropley, D. H. (2010). Summary – The Dark Side of Creativity: A Differentiated Model. In *Cambridge University Press eBooks* (pp. 360–374). <https://doi.org/10.1017/cbo9780511761225.020>
- Cropley, A., & Cropley, D. (2011). Creativity and Lawbreaking. *Creativity Research Journal*, 23(4), 313–320. <https://doi.org/10.1080/10400419.2011.621817>
- Davies, K. A., Lane, A. M., Devonport, T. J., & Scott, J. A. (2010). Brief Emotional Intelligence scale. In *PsycTESTS Dataset*. <https://doi.org/10.1037/t06713-000>
- Dill, A. T., Triki, A., & Westin, S. (2022). Towards an Understanding of the Dark Triad, Ethical Fading, and Ethicality of Behavior. In *Advances in accounting behavioral research* (pp. 1–29). <https://doi.org/10.1108/s1475-148820220000025001>

- Everett, J. A. C., Faber, N. S., & Crockett, M. J. (2015). Preferences and beliefs in ingroup favoritism. *Frontiers in Behavioral Neuroscience*, 9.
<https://doi.org/10.3389/fnbeh.2015.00015>
- Gamman, L., & Raein, M. (2010). Reviewing the Art of Crime: What, If Anything, Do Criminals and Artists/Designers Have in Common? In *Cambridge University Press eBooks* (pp. 155–176). <https://doi.org/10.1017/cbo9780511761225.009>
- Gaspar, J. P., Methasani, R., & Schweitzer, M. E. (2021). Emotional Intelligence and Deception: A Theoretical Model and Propositions. *Journal of Business Ethics*, 177(3), 567–584. <https://doi.org/10.1007/s10551-021-04738-y>
- Gao, Z., Qiao, X., Xu, X., & Hao, N. (2022). Darkness within: The Internal Mechanism between Dark Triad and Malevolent Creativity. *Journal of Intelligence*, 10(4), 119.
<https://doi.org/10.3390/jintelligence10040119>
- Gill, P., Horgan, J., Hunter, S. T., & Cushenbery, L. D. (2013). Malevolent creativity in terrorist organizations. *Journal of Creative Behavior* 47(2), 125–151.
<https://doi.org/10.1002/jocb.28>
- Gill, P. (2017). Tactical Innovation and the Provisional Irish Republican Army. *Studies in Conflict and Terrorism*, 40(7), 573–585.
<https://doi.org/10.1080/1057610x.2016.1237221>
- Gordijn, E. H., Wigboldus, D., & Yzerbyt, V. (2001). Emotional Consequences of Categorizing Victims of Negative Outgroup Behavior as Ingroup or Outgroup. *Group Processes & Intergroup Relations/Group Processes and Intergroup Relations*, 4(4), 317–326. <https://doi.org/10.1177/1368430201004004002>
- Gutsell, J. N., & Inzlicht, M. (2011). Intergroup differences in the sharing of emotive states: neural evidence of an empathy gap. *Social Cognitive and Affective Neuroscience*, 7(5), 596–603. <https://doi.org/10.1093/scan/nsr035>

- Hao, N., Tang, M., Yang, J., Wang, Q., & Runco, M. A. (2016). A New Tool to Measure Malevolent Creativity: The Malevolent Creativity Behavior Scale. *Frontiers in Psychology*, 7. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.00682>
- Harris, D. J., & Reiter-Palmon, R. (2015). Fast and furious: The influence of implicit aggression, premeditation, and provoking situations on malevolent creativity. *Psychology of Aesthetics, Creativity, And the Arts*, 9(1), 54–64. <https://doi.org/10.1037/a0038499>
- Hauge, L. J., Skogstad, A., & Einarsen, S. (2010). The relative impact of workplace bullying as a social stressor at work. *Scandinavian Journal of Psychology*. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9450.2010.00813.x>
- Hunter, S. T., Cushenbery, L. D., & Jayne, B. (2017). Why dual leaders will drive innovation: Resolving the exploration and exploitation dilemma with a conservation of resources solution. *Journal of Organizational Behavior*, 38(8), 1183–1195. <https://doi.org/10.1002/job.2195>
- Hunter, S. T., Walters, K., Nguyen, T., Manning, C., & Miller, S. (2021). Malevolent Creativity and Malevolent Innovation: A Critical but Tenuous Linkage. *Creativity Research Journal*, 34(2), 123–144. <https://doi.org/10.1080/10400419.2021.1987735>
- James, K., Clark, K., & Cropanzano, R. (1999). Positive and Negative Creativity in Groups, Institutions, and Organizations: A Model and Theoretical Extension. *Creativity Research Journal*, 12(3), 211–226. https://doi.org/10.1207/s15326934crj1203_6
- Jonason, P. K., & Webster, G. D. (2010). The dirty dozen: A concise measure of the dark triad. *Psychological Assessment*, 22(2), 420–432. <https://doi.org/10.1037/a0019265>

- Lebuda, I., Figura, B., & Karwowski, M. (2021). Creativity and the Dark Triad: A meta-analysis. *Journal of Research in Personality, 92*, 104088.
<https://doi.org/10.1016/j.jrp.2021.104088>
- Logan, M. K., Ligon, G. S., & Derrick, D. C. (2017). Measuring tactical innovation in terrorist attacks. *The Journal of Creative Behavior, 54*(4), 926–939.
<https://doi.org/10.1002/jocb.420>
- Matthiesen, S. B., & Einarsen, S. (2010). Bullying in the workplace: definition, prevalence, antecedents and consequences. *International Journal of Organization Theory And Behavior, 13*(2), 202–248. <https://doi.org/10.1108/ijotb-13-02-2010-b004>
- Marques, J. M., & Páez, D. (1994). The ‘Black Sheep Effect’: Social categorization, rejection of ingroup deviates, and perception of group variability. *European Review of Social Psychology, 5*(1), 37-68. <https://doi.org/10.1080/14792779543000011>
- McLaren, R. B. (1993). The dark side of creativity. *Creativity Research Journal, 6*(1–2), 137–144. <https://doi.org/10.1080/10400419309534472>
- Mumford, M. D., Hunter, S. T., & Bedell-Avers, K. E. (2009). Constraints on innovation: Planning as a context for creativity. In *Research in multi-level issues* (pp. 191–200).
[https://doi.org/10.1016/s1475-9144\(07\)00008-2](https://doi.org/10.1016/s1475-9144(07)00008-2)
- Nguyen, T. L., D’Amato, A. L., Miller, S. R., & Hunter, S. T. (2023). Malevolent Creativity as Parochial Altruism? Examining the Intergroup Bases of New and Harmful Ideas. *Creativity Research Journal, 1*–16. <https://doi.org/10.1080/10400419.2023.2255011>
- Perchtold-Stefan, C. M., Fink, A., Rominger, C., & Papousek, I. (2022). Social exclusion increases antisocial tendencies: Evidence from retaliatory ideation in a malevolent

creativity task. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*.

<https://doi.org/10.1037/aca0000500>

Sommers, S. R., & Ellsworth, P. C. (2000). Race in the Courtroom: Perceptions of Guilt and Dispositional Attributions. *Personality & Social Psychology Bulletin*, 26(11), 1367–1379. <https://doi.org/10.1177/0146167200263005>

Stürmer, S., Snyder, M., & Omoto, A. M. (2005). Prosocial Emotions and Helping: The Moderating Role of Group Membership. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88(3), 532–546. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.88.3.532>

Sun, M., He, K., & Wen, T. (2023). The Impact of Shared Leadership on Team Creativity in Innovation Teams—A Chain Mediating Effect Model. *Sustainability*, 15(2), 1212. <https://doi.org/10.3390/su15021212>

Tajfel, H., & Turner, J. C. (1986). The social identity theory of intergroup behavior. In S. Worchel & W. G. Austin (Eds.), *Psychology of intergroup relations* (pp. 7-24). Nelson-Hall.

Tang, S., Shepherd, S., & Kay, A. C. (2023). Morality's role in the Black Sheep Effect: When and why ingroup members are judged more harshly than outgroup members for the same transgression. *European Journal of Social Psychology*, 53(7), 1605–1622. <https://doi.org/10.1002/ejsp.3001>

Walczyk, J. J., Runco, M. A., Tripp, S. M., & Smith, C. E. (2008). The Creativity of Lying: Divergent Thinking and Ideational Correlates of the Resolution of Social Dilemmas. *Creativity Research Journal*, 20(3), 328–342. <https://doi.org/10.1080/10400410802355152>

Wang, Y., Zhang, K., Xu, F., Zong, Y., Chen, L., & Li, W. (2024). The effect of justice sensitivity on malevolent creativity: the mediating role of anger and the moderating role of emotion regulation strategies. *BMC Psychology*, *12*(1).

<https://doi.org/10.1186/s40359-024-01759-w>

West, M. A., & Farr, J. L. (1990). Innovation at work. In M. A. West & J. L. Farr (Eds.), *Innovation and creativity at work: Psychological and organizational strategies* (pp. 3–13). John Wiley & Sons.

Zhou, J., Wang, X. M., Bavato, D., Tasselli, S., & Wu, J. (2019). Understanding the Receiving Side of Creativity: A Multidisciplinary Review and Implications for Management Research. *Journal of Management*, *45*(6), 2570–2595.

<https://doi.org/10.1177/0149206319827088>

Bijlage**Tabel 1***Demografische Gegevens van de Participanten per Vignet*

Variabele	Groep					P-waarde ^a
	Totaal N=135	Ingroup vs. Ingroup N=35	Outgroup vs. Outgroup N=30	Ingroup vs. Outgroup N=33	Outgroup vs. Ingroup N=37	
Geslacht						0.834
Vrouw	89, (65.8%)	25 (71.4%)	18 (60%)	22 (66.7%)	24 (64.9%)	
Man	44 (32.6%)	10 (28.6%)	12 (40%)	10 (30.3%)	12 (32.4%)	
Niet gespecificeerd	2 (1.4%)	0	0	1 (3%)	1 (2.7%)	
Leeftijd						0.203
18 – 30	83 (61.5%)	16 (45.7%)	21 (70%)	19 (57.6%)	27 (73%)	
31 – 40	14 (10.4%)	6 (17.1%)	4 (13.3%)	1 (3.0%)	3 (8.1%)	
41 – 50	9 (6.7%)	4 (11.4%)	2 (6.7%)	2 (6.1%)	1 (2.7%)	
51- 60	19 (14.1%)	7 (20%)	1 (3.3%)	6 (18.2%)	5 (13.5%)	
61- 70	8 (5.9%)	2 (5.7%)	2 (6.7%)	3 (9.1%)	1 (2.7%)	
70 +	2 (1.5%)			2 (6.1%)		
Opleidingsniveau						0.719
HAVO	2 (1.5%)	0	1 (3.3%)	0	1 (2.8%)	
VWO/Gymnasium	2 (1.5%)	0	1 (3.3%)	1 (3.0%)	0	
MBO	1 (0.70%)	0	0	1 (3.0%)	0	
HBO	30 (22.4%)	9 (25.7%)	4 (13.3%)	8 (24.2%)	9 (25%)	
WO	99 (73.9%)	26 (74.3%)	24 (80%)	23 (69.7%)	26 (72.2%)	
Werkzaam?						0.174
Ja	113 (83.7%)	33 (94.3%)	23 (76.7%)	26 (78.8%)	31 (83.8%)	
Nee	22 (16.3%)	2 (9.1%)	7 (23.3%)	7 (21.2%)	6 (16.2%)	

^a p-waardes zijn gebaseerd op Fisher's exact test.

Tabel 2*Correlaties tussen de Afhankelijke Variabelen*

	<i>M (SD)</i>	1	2	3	4	5	6	7
1. Kwaadaardig gedrag	4.42 (0.41)		-0.10	0.22**	-0.23**	-0.15	-0.17*	-0.17*
2. Creativiteit	2.69 (0.52)			0.10	0.30**	0.23**	0.19*	0.24**
3. Emotionele Intelligentie	3.95 (0.34)				-0.10	-0.08	-0.13	-0.02
4. Dirty Dozen	2.29 (0.47)					0.76**	0.60**	0.82**
5. Dirty Dozen (Narcisme)	2.71 (0.66)						0.15	0,46**
6. Dirty Dozen (Psychopathie)	1.89 (0.56)							0.27**
7. Dirty Dozen (Machiavellisme)	2.72 (0.66)							

*p-waarde van < 0.05; ** p-waarde van < 0.01

Tabel 3*Resultaten Manipulatiecheck per Vignet*

	<i>N</i>	Beoogd Antwoord	Percentage
1. Ingroup vs. Ingroup	35	32	91.4%
2. Outgroup vs. Outgroup	30	8	26.7%
3. Ingroup vs. Outgroup	33	7	21.7%
4. Outgroup vs. Ingroup	37	11	29.7%

Tabel 4

ANOVA voor de Afhankelijke Variabele Kwaadaardig Gedrag

Predictor	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p	Partial η^2
Intercept	2623.77	1	2623.77	15222.40	<0.001	0.991
Ingroup Slachtoffer	0.28	1	0.28	1.62	0.206	0.012
Ingroup Dader	0.07	1	0.07	0.41	0.522	0.003
Ingroup Slachtoffer Ingroup * Dader Ingroup	0.13	1	0.13	0.75	0.389	.006
Error	22.58	131	0.17			

Tabel 5

ANOVA voor de Afhankelijke Variabele Creativiteit

Predictor	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p	Partial η^2
Intercept	979.88	1	979.88	3755.46	<0.001	0.966
Ingroup Slachtoffer	0.86	1	0.86	3.30	0.072	0.025
Ingroup Dader	0.17	1	0.17	0.65	0.420	.005
Ingroup Slachtoffer Ingroup * Dader Ingroup	0.50	1	0.50	1.90	0.171	0.014
Error	34.18	131	0.26			

Creative Product Semantic Scale – Besemer &O’Quinn (1987)

1. Ik vind de actie van Paul ongebruikelijk.
2. Ik vind de actie van Paul ongelofelijk.
3. Ik vind de actie van Paul functioneel.
4. Ik vind de actie van Paul verassend.
5. Ik vind de actie van Paul verfrissend.
6. Ik vind de actie van Paul origineel.
7. Ik vind de actie van Paul indrukwekkend.
8. Ik vind de actie van Paul geschikt.
9. Ik vind de actie van Paul nuttig.
10. Ik vind de actie van Paul effectief.
11. Ik vind de actie van Paul creatief.

Kwaadaardig gedrag - geïnspireerd door Malevolent Behavior Scale (Hao et al, 2016)

1. Paul richt met opzet schade aan bij een collega
2. Paul straft een collega
3. Paul liegt voor persoonlijk gewin
4. Paul vertoont kwaadaardig gedrag.
5. Paul zijn acties passen bij de situatie.
6. Paul stelt zich eerlijk op.
7. De actie van Paul is slecht.
8. De actie van Paul is sluw.
9. Paul moet ontslagen worden.
10. Ik zou het prettig vinden om met Paul samen te werken.
11. Ik begrijp waarom Paul deze actie uitvoert.

Dirty Dozen Scale – DTDD (Jonason & Webster, 2010) vertaald door (Barelds, 2016).

1. Ik heb de neiging om anderen te manipuleren om mijn zin te krijgen.
2. Ik heb weleens bedrogen of gelogen om mijn zin te krijgen.
3. Ik heb vleierij (mooie praatjes) gebruikt om mijn zin te krijgen.
4. Ik heb de neiging om anderen uit te buiten voor mijn eigen doeleinden.
5. Ik heb zelden ergens spijt van.
6. Ik maak me niet druk om de morele aspecten van mijn gedrag.
7. Ik heb de neiging om hard of ongevoelig te zijn.
8. Ik heb de neiging om cynisch te zijn
9. Ik wil graag dat anderen mij bewonderen.
10. Ik wil graag dat anderen aandacht voor mij hebben.
11. Ik streef vooral prestige of status na.
12. Ik verwacht vaak speciale gunsten van anderen.

The Brief Emotionele Intelligence Scale (BEIS-10) - Davies et al. (2010)

1. Ik weet waarom mijn emoties veranderen.
2. Ik herken mijn emoties op het moment dat ik ze ervaar.
3. Ik kan aan de toon van iemands stem horen hoe die persoon zich voelt.
4. Aan de hand van iemands gezichtsuitdrukkingen herken ik welke emoties mensen ervaren.
5. Ik zoek activiteiten op die me gelukkig maken.
6. Ik heb controle over mijn emoties.
7. Ik organiseer evenementen waar anderen van genieten.
8. Ik help anderen mensen zich beter voelen wanneer ze zich slecht voelen.
9. Als ik me positief voel, kan ik nieuwe ideeën bedenken.
10. Ik gebruik positieve stemmingen om mijzelf te motiveren bij het ervaren van obstakels.

Voorbeeld Vignetten

1. Ingroup dader vs. ingroup slachtoffer

Stel je voor dat je werkt voor het grote bedrijf GrowTech met verschillende locaties en talloze afdelingen. Je maakt deel uit van het team Accounting samen met Paul en Mark, waarmee je al lange tijd nauw hebt samengewerkt. We vragen je om het volgende scenario voor te stellen:

Mark, Paul en jijzelf hebben een hechte werkrelatie opgebouwd in het team Accounting van het bedrijf. Samen hebben jullie vele projecten tot een succesvol einde gebracht. Maar wanneer er een belangrijke managementpositie beschikbaar komt, ontstaat er plotseling rivaliteit tussen jouw directe collega's. Paul, die Mark als zijn grootste rivaal beschouwt voor de promotie, besluit een gewaagde zet te maken om zijn eigen kansen te vergroten. Paul begint Artificial Intelligence te gebruiken om vertrouwelijke informatie uit belangrijke bestanden te stelen en als Mark zijnde een stuk te schrijven en te lekken naar externe partijen. Dit brengt niet alleen de reputatie van Mark binnen het bedrijf in gevaar, maar brengt ook de veiligheid van bedrijfsgegevens in gevaar. Hierdoor hoopt Paul zijn kansen te vergroten voor de promotie.

- Mark is het slachtoffer (Ingroup) (Accounting)
- Paul is de dader (Ingroup) (Accounting)

2. Outgroup dader vs. outgroup slachtoffer

Stel je voor dat je werkt voor het grote bedrijf GrowTech met verschillende locaties en talloze afdelingen. Je werkt in het team Finance en werkt nauw samen met het team Accounting. We vragen je om het volgende scenario voor te stellen:

Zelf werk je al jarenlang in het team Finance samen met het team Accounting aan verschillende projecten. Mark en Paul zijn hechte collega's in dit Team Accounting. Maar wanneer er een belangrijke managementpositie beschikbaar komt, ontstaat er rivaliteit tussen hen. Het verhaal belandt ook op jouw eigen afdeling en er wordt uitgebreid over gesproken. Paul, die Mark als zijn grootste rivaal beschouwt voor de promotie, besluit een gewaagde zet te maken om zijn eigen kansen te vergroten. Hij begint Artificial Intelligence te gebruiken om vertrouwelijke informatie uit belangrijke bestanden te stelen en als Mark zijnde een stuk te schrijven en dit te lekken naar externe partijen. Dit brengt niet alleen de reputatie van Mark binnen het bedrijf in gevaar, maar brengt ook de veiligheid van bedrijfsgegevens in gevaar. Hierdoor hoopt Paul zijn kansen te vergroten voor de promotie.

- Mark is het slachtoffer (outgroup) (Finance)
- Paul is de dader (outgroup) (Finance)

3. Ingroup dader vs. outgroup slachtoffer

Stel je voor dat je werkt voor het grote bedrijf GrowTech met verschillende locaties en talloze afdelingen. Je werkt samen in het team Accounting met Paul, waarmee je al een lange tijd

nauw hebt samengewerkt. Jullie werken vaak samen met team Finance. We vragen je om het volgende scenario voor te stellen:

Jij en Paul hebben regelmatig interactie met Mark vanwege jullie werk in verschillende afdelingen, waarbij Paul en jij lid zijn van het team Accounting en Mark van het team Finance. Wanneer er een belangrijke managementpositie beschikbaar komt, ziet Paul Mark als zijn grootste concurrent. Om zijn eigen kansen te vergroten, begint Paul Artificial Intelligence te gebruiken om vertrouwelijke informatie uit belangrijke bestanden te stelen en als Mark zijnde een stuk te schrijven en dit te lekken naar externe partijen. Dit brengt niet alleen Mark's positie binnen het bedrijf in gevaar, maar schaadt ook de relatie tussen de twee afdelingen. Jouw directe collega Paul vermoedt hiermee zijn kans op promotie te vergroten, door Mark buiten spel te zetten.

- Mark is het slachtoffer (outgroup) (Finance)
- Paul is de dader (ingroup) (Accounting)

4. Outgroup dader vs. ingroup slachtoffer

Stel je voor dat je werkt voor een het grote bedrijf GrowTech met verschillende locaties en talloze afdelingen. Je werkt samen in het team Accounting met Mark, waarmee je al een lange tijd nauw hebt samengewerkt. Jullie werken vaak samen met team Finance. We vragen je om het volgende scenario voor te stellen:

Binnen het team Accounting heeft jouw collega Mark een belangrijke rol, terwijl Paul een soortgelijke positie heeft in het team Finance. Wanneer er een belangrijke managementpositie beschikbaar komt, ziet Paul Mark als zijn grootste concurrent en besluit hij zijn eigen kansen te vergroten door Artificial Intelligence te gebruiken om vertrouwelijke informatie uit belangrijke bestanden te stelen en deze te herschrijven als zijnde Mark, voordat hij ze naar externe partijen lekt. Hierdoor komt niet alleen de reputatie van jouw directe collega Mark binnen het bedrijf in gevaar, maar wordt ook de veiligheid van bedrijfsgegevens bedreigd. Paul vermoedt dat hij hiermee zijn kans op promotie kan vergroten door Mark buiten spel te zetten.

- Mark is het slachtoffer (ingroup) (Accounting)
- Paul is de dader (outgroup) (Finance)